

ZAJIŠŤOVACÍ PŘEVOD PRÁVA DLE BUDOUCÍ ZÁKONNÉ ÚPRAVY A SOUČASNÝ PŘÍSTUP

18. 12. 2013 / Mgr. et Mgr. JAN PARMA

V zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, pojednává o zajišťovacím převodu práva pouze jeden paragraf. Tato skutečnost přímo vybízela smluvní strany k různým úpravám dle jejich vůle. Ze zákona tedy vyplývá široká smluvní volnost, která vedla i k různým soudním vymezením a interpretacím tohoto institutu. Zásadní změna nastala rozhodnutím velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. 31 Odo 495/2006, které stanovilo určitá kritéria pro platnost zajišťovacího převodu práva.

S odkazem na toto přelomové rozhodnutí soudy v následujících letech stanovily judikaturní výklad zajišťovacího převodu práva, který zákonně vymezení výrazně upravil. Tento výklad lze zjednodušeně shrnout do několika vět: Jde o převod práva s rozvazovací podmínkou. Věřitel, který takto právo získá, není neomezeným oprávněným z převedeného práva. Již od počátku musí být mezi věřitelem a dlužníkem dohodnut postup pro případ, že dlužník splní závazek až v době, kdy je v prodlení. Ani v případě prodlení dlužníka se věřitel nestane neomezeným oprávněným z převedeného práva a je povinen převedené právo zpeněžit. Tyto zásady musí smlouva o zajišťovacím převodu práva splňovat pod hrozbou sankce neplatnosti.

V zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, pojednává o zajišťovacím převodu práva pět paragrafů. V § 2040 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb. je stanoveno vyvratitelnou domněnkou, že zajišťovací převod je převodem s rozvazovací podmínkou. („Má se za to, že zajišťovací převod práva je převodem s rozvazovací podmínkou, že dluh bude splněn.“) Z § 2044 zákona č. 89/2012 Sb. pak vyplývá, že věřitel se při nenastoupení rozvazovací podmínky stane nepodmíněným oprávněným a může si převedené právo ponechat. („Není-li zajištěný dluh splněn, stane se převod práva nepodmíněným a dlužník předá věřiteli vše, co je nutné k plnému výkonu převedeného práva.“)

Zdá se tedy, že nová zákonná úprava od 1. 1. 2014 umožní sjednat zajišťovací převod i jako fiduciární převod. Tj. není zde zákonem předpokládaná rozvazovací podmínka a je tak možné, že se dlužník bude muset domáhat soudní cestou, aby věřitel převedl právo zpět poté, co bude splněna zajišťovaná povinnost. Dále pak zákon umožňuje, aby si věřitel převedené právo ponechal, pakliže nenastoupí rozvazovací podmínka. Současná judikatura je zásadně proti těmto možnostem. Dlužníkovi je nyní poskytována vyšší ochrana, když převedené právo na něj přechází automaticky splněním povinnosti. Rovněž si věřitel nemůže převedené právo ponechat, neboť takováto situace je až nápadně podobná dnes zakázané propadné zástavě. Je tak zjevné, že nová právní úprava se odchyluje od současného přístupu k zajišťovacímu převodu práva. Lze předpokládat, že v případě širokého výkladu, který nová zákonná úprava umožňuje, se dlužníci budou bránit i s poukazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. 31 Odo 495/2006, a na něj navazující judikaturu. Bude pak na soudech, aby posoudily, zda současný judikaturní výklad zajišťovacího převodu práva bude možno beze zbytku použít i na novou úpravu a vymezit onu zamýšlenou širokou volnost. Anebo se bude čekat na nové soudní rozhodnutí ve věci výkladu zajišťovacího převodu práva.

Domnívám se, že je škoda, když zákonodárce nevyužil příležitosti a při tvorbě nové zákonné úpravy nezohlednil judikaturní výklad. Je tak nejspíše možno očekávat, že až do případného budoucího rozhodnutí Nejvyššího soudu bude užívání zajišťovacího převodu zatíženo poměrně vysokou mírou nejistoty. Je totiž nutno si uvědomit, že rozhodnutí sp. zn. 31 Odo 495/2006 bylo přelomové i ve svém faktickém zpětném účinku na smlouvy uzavřené před jeho vydáním (které při neexistenci tohoto výkladu velmi obtížně mohly respektovat všechny soudem uvedené podmínky). Z tohoto důvodu se obávám, aby smluvní ujednání, která by využila široké smluvní volnosti nové zákonné úpravy, nebyla následně třeba i za několik let shledána jako neplatná. V takovém případě by poškozenou stranou byli zejména věřitelé spoléhající na smluvní volnost z nové zákonné úpravy. A proto budme při užívání zajišťovacího převodu práva opatrní i v budoucnu, protože nová zákonná úprava sice posiluje smluvní volnost, která však může přerůst až do nejistoty u praktického užívání. S ohledem na snahu předcházet problémům a případným neplatným smluvním ujednáním vidím jako možné řešení, aby i budoucí praxe respektovala závěry rozhodnutí sp. zn. 31 Odo 495/2006 a nepřistupovala k širokému výkladu, i když jej nová zákonná úprava umožňuje.

Autor je advokátním koncipientem v Brně.

Tento text byl převzat z [Bulletinu Advokacie](#) s jeho souhlasem.

Autor: Mgr. et Mgr. JAN PARMA

Zatím žádné diskuzní příspěvky